

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, Iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 14. An sit possibilis substantia supernaturalis, cui visio beatifica,
aut alia supernaturalia dona connaturalia sint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

spæctus, quem dicit ad Deum, Deo ipso non comprehenso, comprehendi non posset; qui tamen à creaturâ est incomprehensibilis. Eâ namque ratione Soar. & Albertin. supra citati videntur asserere, unionem hypostaticam, visionem beatificam, & alia huiusmodi supernaturalia specialem habitudinem ad Deum dicentia à solo Deo comprehendi posse: quia sine Deo comprehenso comprehendi non possunt; & Deus à se solo potest comprehendi. Vnde patet, hoc fundamentum non subsistere contra nostram propositionem. Aliud autem contra illam momenti non est, suppositâ doctrinâ de naturâ comprehensionis q. citatâ à nobis traditâ.

QVAESTIO XIV.

An sit possibilis substantia supernaturalis, cui visio beatifica, aut alia supernaturalia dona connaturalia sint.

333 **S**ententia negativa est communis, quam tenent Vazq. 1. p. disp. 45. cap. 1. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 9. & tom. 1. in 3. p. disp. 31. sec. 6. & lib. 8. de Grat. cap. 3. Arrub. 1. p. disp. 22. Fafol. q. 12. art. 4. dubit. 1. Turrian. 2. 2. disp. 77. dub. 2. & Opuic. 3. disp. 1. dub. 11. Gran. 1. 2. contr. 8. de Grat. tract. 4. disp. 8. sec. 3. 5. 2. Salas tract. 2. disp. 4. sec. 2. & tract. 11. disp. 6. sec. 10. Valent. Albertin. Alvarez, Nazar. Albeda, Ripa. Et alij relati à Ripaldâ disp. 23. de Ente Supern. sec. 1. Quibus adde Auerl. 1. p. q. 12. sec. 6. Francisc. Amic. disp. 9. sec. 6. & 7. Martinon disp. 7. sec. 7. & Recupit. lib. 6. q. 3. & 4. Pro affirmatiâ verò sententiâ videntur stare, licet dissimulent, Mol. 1. p. q. 12. art. 5. disp. 2. & rursus art. 6. & in Concord. q. 14. art. 13. disp. 83. obieci, 4. Heric. disp. 48. n. 63. Coninc. tom. de Sacram. q. 76. art. 7. n. 118. Albertin. Principio 1. philop. q. 3. Clarius Beccan. 1. p. cap. 9. de vis. q. 5. n. 4. Cui apertè consentiunt Alarc. tract. 1. disp. 2. cap. 8. n. 9. Petrus Hurt. in manuic. de vis. Ripald. citatâ, latissimè per totam defendens sententiâ hanc affirmatiâ. Quam insuper tanquam valde probabilem defendit Arriag. 1. p. disp. 5. et si sequatur tandem oppositam; alijque tenent Recentiores, & ex antiquioribus Maior in 4. dist. 49. q. 4. & Dur. ibid. q. 2.

Propositio 1.

334 **S**i rationi standum sit, probabile est, non repugnare substantiam supernaturalem, cui visio beatifica, aut alia supernaturalia dona connaturalia sint.

Primum enim nullum sit argumentum, quo efficaciter, nedum apertè, conuincatur repugnantiâ talis substantiæ; vt postea ex eorum omnium solutione patebit: Deinde possibilitas eius rationibus certè non improbabilibus positivè probari potest. Ergo.

335 **S**it prima ratio. Intellectui creato instructo lumine gloriæ connaturalis est, & debita visio beatifica. Ergo possibilis est substantia creata, cui eadem visio sit connaturalis, & debita. Antecedens apud omnes est certum. Probo conse-

quentiam. Quia perfectio competens complexo creato ex intellectu, & lumine coalescenti non est cur simplici, & substantiali entitati creatæ non possit competere.

236 **S**ecunda ratio. Quòd alicui substantiæ creatæ connaturalis sit, & debita visio Dei, non arguit in tali substantiâ infinitudinem repugnantem creaturæ: quandoquidem accidenti creato, & finito, quale est lumen gloriæ, ipsa visio debita, & connaturalis est: tantumdemque euenit in alijs supernaturalibus actibus, qui habitibus infusis, à quibus fiunt, connaturales sunt, & debiti. Ergo possibilis est prædicta substantia, cui visio beata, aliave supernaturalia dona debita sint. Probo consequentiâ ex Aduersariorum doctrinâ; quorum plerique ab infinitudine reperiendâ in substantiâ creatâ, cui dona supernaturalia essent debita, deducunt eius repugnantiam.

237 **T**ertia ratio. Prædicatum supernaturalitatis, & prædicatum substantiæ non adeò pugnant inter se, vt nequeant in eodem ente identificari: quandoquidem de facto in vnione hypostaticâ, quæ substantia quædam est supernaturalis, identificata inueniuntur. Ergo non repugnat, talia prædicata per identitatem coniungi in aliquâ substantiâ completâ, & absolutâ. Quòd enim sit completa, vel incompleta, absoluta, vel modalis, nil videtur ad rem præsentem interesse.

238 **Q**uarta ratio. Vt aliquod accidens alicui substantiæ connaturale sit, & debitum, duo omnino sunt requisita, non amplius iuxta doctrinam latè expositam supra q. 2. nimirum titulus, & proportio. Titulus deesse non potest, vbi accidens effectus ponitur substantiæ; qualis est omnis creata visio respectu substantiæ videntis: quia sufficiens titulus est ad debitum naturale necessitudo intercedens inter effectum, & causam, si aliâ proportio non desit, vt loco citato explicatum est. Quòd autem inter visionem beatificam, & aliquam substantiam ex possibilibus proportio non desideretur sufficiens ad naturale debitum, probatur. Quoniam ideo solum non est proportionata visio substantiis de facto existentibus: quia minor est earum dignitas, & perfectio, quàm, quæ ad talem proportionem requiritur. Sed est possibilis substantia tantum excedens in perfectione, & dignitate existentes de facto, quantum ad proportionem prædictam necessarium est. Ergo possibilis est substantia tantæ perfectionis, quanta requiritur, vt ei sit visio proportionata, & debita. Maior est certa. Consequentia legitima. Probo minorem. Quia possibilis est substantia tantumdem excedens in perfectione substantias de facto existentes, quantum excedit visio beatifica accidentia ipsis substantiis existentibus connaturalia. Quis dubitet? Aut cur maior inæqualitas intra genus accidentium, quàm intra genus substantiarum erit possibile? Pono ergo substantiam possibilem tantumdem superans in perfectione meam substantiam; quantum cognitio mihi connaturalis à supernaturali visione mihi possibili superatur. Tunc sic. Sicut se habet cognitio naturalis ad visionem, ita se habet mea substantia ad substantiam possibilem. Ergo permutando iuxta proposit. 16. lib. 5. Euclidis, sicut se habet cognitio naturalis ad meam substantiam, ita se habet visio ad substantiam possibilem. Sed cognitio naturalis comparatione meæ substantiæ proportionata est, & debita. Ergo visio comparatione substantiæ possibilis proportionata etiam, & debita, atque adeò connaturalis est. Et quidem,

D D D D dem,

dem, si possibile est accidens tantæ perfectionis, ut donum supernaturale sit illi proportionatum, & debitum; qualiter est visio beatifica luminis gloriæ, & cuilibet habitui infuso actus illi respondens; cur non erit possibile substantia tantæ perfectionis, ut donum supernaturale sit illi proportionatum, & debitum? quandoquidem substantia ex suo genere perfectior, quam accidens est.

339

Quinta ratio. Ex solo prædicato supernaturalis, quod secundum doctrinam Patrum, & Conciliorum habet visio beatifica, dici potest ei repugnare, quod sit connaturalis, & debita substantiæ creatæ: à tali enim prædicato, non aliunde, arguunt huiusmodi repugnantiam Auctores contrariæ sententiæ. Sed ex prædicato prædicto talis repugnantia non nascitur. Ergo ex nullo. Probo minorem. Quia multa sunt accidentia supernaturalia in sensu Conciliorum, & Patrum, habentiaque subinde prædicatum supernaturalis prædictum, quæ tamen connaturalia sunt, & debita substantiæ creatæ possibili. Ergo ex prædicato supernaturalis nequit repugnare visioni, pariter substantiæ creatæ debitam esse. Consequentia est bona. Probo antecedens. Quia ex vna parte natura, supra quam encheitur ens supernaturale ex mente Conciliorum, & Patrum, collectio est substantiarum de facto existentium, possibiliumque æqualis, & inferioris essentia vna cum accidentibus talibus substantiis connaturalibus, ut supra q. 2. statutum est. Ex alia verò parte nequit negari, esse possibilem substantiam perfectione excellentem dictas omnes substantias, quibus constituitur natura, habentemque multa accidentia sibi connaturalia, & debita, quæ eisdem substantiis, atque adeo toti naturæ indebita sint; proindeque supernaturalia in sensu Conciliorum, & Patrum. Igitur multa accidentia supernaturalia in sensu Conciliorum, & Patrum, sunt possible, quæ alicui substantiæ possibili connaturalia sint, & debita. Quod erat probandum. Non ergo ex prædicato supernaturalis repugnat visioni beatificæ alicui substantiæ possibili debitam esse. Et consequenter ex nullo capite id ei repugnat.

240

Sexta ratio. Multa accidentia dantur de facto alicuius substantiis improporionata, & indebita, quæ alijs substantiis superioris ordinis proportionata, & debita sunt, ut est notissimum. Ergo non est, cur repugnet accidens improporionatum, & indebitum omni substantiæ pertinenti ad constitutionem naturæ; quod tamen alicui substantiæ possibili superioris perfectionis proportionatum sit, & debitum. Quod quidem, & erit supernaturale; quia supra totam naturam; & erit nihilominus connaturale, & debitum alicui substantiæ possibili. Non ergo repugnat, ut dona supernaturalia alicui substantiæ possibili connaturalia sint. Porro naturam, supra quam effertur supernaturalia, non omnes substantias posibles comprehendere; sed aliquas, atque adeo plures remanere posibles totam naturam transcendentem, superius q. 2. probatum est consentaneè ad sensum, & mentem Conciliorum, & Patrum.

241

Septima ratio. Non repugnat substantiæ, cui supernaturalia quoad modum omnino naturalia sint. Quis enim dicat, esse impossibilem creaturam tantæ excellentiæ, & perfectionis, ut possit suâ naturali virtute duo corpora penetrare, vel sanitatem amissam subito restituere, vel octo gradus caloris, octo frigiditatis expulsi, in

vnico instanti introducere? Ergo nec repugnat substantiæ, cui supernaturalia quoad substantiam omnino connaturalia sint. Nulla enim congrua ratio discriminis assignari potest. Mitto alia: quia hæc pro assumpto propositionis satis, superque sunt.

Propositio 2.

Auctoritas negantium possibilem substantiam supernaturalem, cui dona supernaturalia debita sint, nequaquam reddit improbabilem possibilitatem talis substantiæ.

Quoniam soli moderniores Theologi huiusmodi possibilitatem negarunt, non item antiquiores, qui controversiæ huius non meminerunt; sicut neque Patres Ecclesiæ, qui nihil docent tali possibilitati planè, & manifestè contrarium. Ex recentioribus verò non pauci viri graves, quorum mentionem fecimus num. 233. in eam aperte propendunt, imò palam, & impudè defendunt, quod ad probabilitatem eius satis, superque est.

Sed obiicitur. Temerè asseritur, & sine probabilitate, quod communi Patrum suffragio, & Theologorum prorsus repugnat. Sed possibilitas substantiæ supernaturalis prorsus repugnat communi Patrum, atque Theologorum suffragio. Ergo temerè illa, & sine probabilitate asseritur. Probo minorem, quæ sola eget probatione. Quia substantia supernaturalis necessariò est suapte naturâ beata, & impeccabilis. Substantia autem naturâ suâ beata, & impeccabilis omnino impossibilis est ex communi Patrum, atque Theologorum sententiâ frequenter asserentium, solum Deum esse naturâ suâ beatum, sanctum, & impeccabilem; creaturam verò eo ipso, quod est ex nihilo, naturâ suâ esse peccato, & miseris obnoxiam, à solâque gratiâ Dei posse habere, esse sanctam, beatam, & impeccabilem. Plura huiusmodi testimonia Patrum recitant Salas 1. tract. 2. disp. 3. à num. 10. & Ripal, disp. 23. cir. lect. 4. & 7. Respondeo tamen cum eodem Ripal. sec. 2. saluum imprimis esse, substantiam supernaturalem debere necessariò esse beatam, & impeccabilem à naturâ suâ. Quia substantia perfectione æquivalens complexo ex meâ substantiâ, & habitu fidei, cui solus actus fidei supernaturalis debitus esset, ut modò tali complexo debitus est, substantia supernaturalis esset, ut patet; nec tamen propterea beata, aut impeccabilis esset naturâ suâ. Sed est sit verum, omnem substantiam supernaturalem eo ipso debere esse beatam, & impeccabilem naturâ suâ. Adhuc argumentum non vrget. Quia Patres, & Theologi asserentes, solum Deum esse beatum, & impeccabilem per naturam, creaturas verò peccato, & alijs miseris obnoxias, aut solum loquuntur de creaturis existentibus, aut, si etiam de possibilibus, de creaturis prout distinctis à donis gratiæ, quibus beata, & impeccabiles eorumdem Patrum sententiâ effici possunt. Substantia autem possibilis, de qua loquimur, naturâ suâ beata, vel impeccabilis à talibus donis distincta non esset; quia potius quodammodo ab illis esset indistincta; quatenus perfectione æquivaleret complexo ex substantiâ, quæ modò datur, & ipsis donis. Adde, Patres, & Theologos satis appositè exponi posse, ita, ut solum ve-

line asserere, Deum naturâ suâ esse beatum, & impeccabilem; quia à se ipso habet esse talem: creaturam verò, utpote ex nihilo productam, ideo non per naturam, sed per gratiam solum beatam, & impeccabilem esse posse; quia non à se id potest habere, sed ab alio gratuito illam tum existentiam, tum etiam beatitudine, atque impeccabilitate donante, quacunquē demùm ratione his omnibus donata sit. De quo tamen in sequentibus plura dicenda sunt.

Propositio 3.

244 Substantia supernaturalis, cui donata supernaturalia debita sint, probabiliter defendi potest ab impetu argumentorum, quibus impetitur.

Veritas huius propositionis soluendo argumenta, quæ obijciuntur, ostendetur in actu exercito. Sit primum. Repugnat substantia suapte naturâ beata. Ergo & supernaturalis. Consequentia bona supponitur ab Aduersarijs; vixque subinde ab eis probatur. Antecedens probant primò eis Scripturæ testimonijs, quibus Deus inuisibilis à creaturâ prædicatur; spectatâ scilicet solum virtute naturali creaturæ. Secundò probant auctoritate Patrum dicentium, nequaquam posse creaturam suâ naturâ esse beatam. Tertiò probant Thomistæ. Quia obiectum, & potentia naturaliter intuitiua eius quoad immaterialitatem debent inter sese proportionari. Sed non est possibile, quod potentia aliqua creata ad Dei immaterialitatem perueniat. Ergo non est possibile potentia aliqua creata, quæ naturaliter possit videre Deum. Quartò probant Scotistæ. Quia, indecens Deo, atque adeò omnino impossibile est, quod creatura connaturaliter habeat ipsum sibi præsentem tanquam principium particulare, & obiectiuum mouens, & actuans suum intellectum, prout opus erat, ut Deus ipse connaturaliter videretur à tali creaturâ. Quintò alij probant. Quia, si esset possibilis creatura connaturaliter, atque adeò necessariò videns Deum, eius vtique oblectia nequiret Deus remanere præmio condigno. Quod est absurdum. Nam, quod quis necessariò possidet, non potest ei conferri in præmium. Sextò. Non est possibilis substantia supernaturalis connaturaliter videns Deum medio lumine à se distincto: quia munus luminis est, eleuare substantiam, quam adiuuat, ad actum ipsi supernaturalem, qualiter substantia supernaturalis ad visionem sibi connaturalem eleuari nequit. Sed neque videns medio lumine à se indistincto: quia talis substantia perfectiori modo esset beata, quam Christus Dominus, utpote beatitudine oriunda à perfectiori principio. Quod est absurdum. Ergo nullo modo est possibilis.

245 Respondeo primò ad argumentum, admittendo antecedens; & negando consequentiam. Quia, ut num. præced. dicebam, estò repugnet substantia suapte naturâ beata, non inde infertur, esse impossibile vniuersè substantiam supernaturalem. Substantia quippe, cui actus fidei diuinæ, vel scientiæ infusæ connaturalis esset, supernaturalis vtique, sed non beata suâ naturâ esset.

246 Secundò respondeo, negando antecedens argumenti. Ad cuius primam probationem dico, testimonia Scripturæ, quibus Deus asseritur inuisibilis à creaturâ, si loquantur non solum de visione

corporeâ, sed etiam de intellectuâ viribus naturæ impossibili, de creaturâ quidem loqui, quæ de facto existit; non item de purè possibili, iuxta communem interpretum expositionem. Quæ etiam ratione censendi sunt loqui Patres communiter, nisi loquantur aliquando in alio sensu ex recensitis n. 243. quorum nullus contra nos est. Ex quo patet ad secundam dicti antecedentis probationem. Ad tertiam nego, potentiam æqualis immaterialitatis, aut perfectionis debere esse cum obiecto naturaliter ab eâ videndo. Constat enim, Deum infinitè excedentem simplicitate, & perfectione, complexum ex intellectu beati, & lumine gloriæ connaturaliter nihilominus à tali complexo videri. Et quidem, si visio ipsa æquare obiectum visum non debet in perfectione, cur debeat connaturale visionis principium? Ad quartam nego etiam, esse indecens Deo concurrere obiectiuè ad visionem sui connaturalem principio videnti, qua ratione necesse est, ut concurrat ad illam. De facto enim concurrat pariter ad visionem connaturalem intellectui prout instructo lumine gloriæ. Ad quintam dico primò, substantiam naturâ beatam merito suo nihilominus obtinere posse vt condignum præmium visionem aliam, Dei præstantiorem eâ, quam habet, aut alia etiam supernaturalia dona: quia status beatitudinis, ut pono, non obstat ex naturâ rei meritis; licet de facto obstat ex lege Dei. Sed estò obstat. Dico secundò, posse visionem esse substantiæ debitam, non à principio suæ existentiæ, sed post certum tempus, ante quod poterit mereri multa præmia sibi aliis indebita, & tamen naturaliter, tali tempore accedente, beata erit. Quin imò & visionem ipsam mereri poterit: quia non repugnat, quod detur in præmium meriti id, quod alio titulo est debitum, & à præmiante negari poterat de potentiâ absolutâ. Adde, non videri absurdum, quod creatura aliqua rationalis à naturâ, & semper esset incapax meriti, & præmij, qua ratione à gratiâ de facto euadunt incapaces Beati, beatitudine adeptâ, per integram æternitatem. Ad sextam dico primò, posse substantiam medio lumine à se distincto connaturaliter videre Deum: quia non est impossibile lumen substantiæ supernaturali connaturale, atque adeò non eleuationum eius, siue illud sit diuersæ naturæ à lumine, quod datur de facto, siue non sit diuersæ. Secundò dico, possibilem etiam esse substantiam, quæ sine lumine à se distincto connaturaliter videat Deum, cuius profecto visio beatifica, etsi perfectior asseratur visione beatificâ Christi Domini, non erit absurdum: quia certum non est, visionem beatificam Christi esse perfectissimam omnium possibilem. Sed potest tamen asseri nihilominus imperfectior: quia estò à principio physicè perfectiori, ex modo tamen tendendi potest euadere imperfectior. Adde, argumento proposito cum omnibus suis probationibus fere non impugnari, nisi substantiam naturaliter effectiuam suæ beatitudinis. Est tamen haud dubiè, præter hanc, alia possibilis, quæ, licet suam beatitudinem nequeat efficere, eam tamen à solo Deo connaturaliter valeat recipere, & hac ratione sit beata naturâ suâ. Posse enim à Deo solo infundi visionem, sicut & alios huius generis actus vitales, ex dictis à nobis in Pharo Scient. disp. 2. q. 1. constiat.

247 Secundum argumentum, quod nostræ propositioni obijcitur, est. Repugnat substantia suapte naturâ impeccabilis. Ergo & supernaturalis. Consequentia videtur bona. Quia substantia

DDDD 2 super-

supernaturalis non potest non esse sancta, aut etiam beata naturā suā, & consequenter incompatibilis cum peccato. Tum omnes actus ipsi possibiles supernaturales quoque esse debent, quales peccatum esse non potest. Antecedens autem probatur. Et primum ab auctoritate tum sacræ Scripturæ soli Deo impeccabilitatem tribuentis, iuxta illud Matth. 19. & Luc. 18. *Nemo bonus, nisi solus Deus*. Tum Sanctorum Patrum vnanimitèr afferentium, creaturam rationalem eo ipso, quod ex nihilo facta est, defectibilem, peccatisque expositam esse. Tum denique ferè omnium Theologorum id ipsum vnanimi consensu affirmantium; quorum longum syllabum habet P. Ripal, supra sec. 7. n. 39. Deinde idem antecedens probatur à ratione. Primo; quia voluntas creata non potest esse regula honestarum actionum; qualis esset utique, si peccare non potens nequiret ab honesto desistere. Secundo; quia nulla est possibilis creatura rationalis, cui turpe efficacius, viuidiusque, quàm honestum, representari non valeat; & consequenter, quæ in turpe sic representatum ferri non possit. Tertio; quia obiectum voluntatis create non solum bonum honestum, sed etiam delectabile est. Ergo nulla est possibilis voluntas creata, quæ in bonum delectabile, spreto honesto, ferri non possit, atque adeo peccare. Quarto; quia, si esset possibile genus creaturarum, quæ naturā ad non peccandum determinatæ essent, aliquas certè Deus creasset, vti ex omni alio genere entium produxit aliqua. Quod tamen non fecit, vt constat. Quinto; non potest vlla creatura rationalis non esse obnoxia mutationibus physicis. Ergo neque moralibus; quales sunt ab honesto in turpe, aut è contra. Sexto; nulla est creatura rationalis possibilis non obnoxia errori intellectus: quia nulla est possibilis, quæ cuncta cognoscibilia comprehendere valeat. Ergo neque est possibilis, quæ non subiaceat errori voluntatis; quale est peccatum, oriundum semper ab errore intellectus. Septimo; obiectum omnis voluntatis create est bonum non solum verum, sed etiam apparens. Ergo omnis voluntas creata sequuta bonum apparens potest deserere verum, atque adeo peccare. Octauo; nulla creatura potest creato aliquo bono satiari. Ergo qualibet quoduis etiam honestum potest deserere, atque ita peccare.

248

Respondeo ad argumentum primo, concedendo antecedens, & negando consequentiam. Ad cuius primam probationem dico primo, substantiam supernaturalem bene posse non esse beatam, De quo iam supra. Quare non est necesse, quod titulo beatitudinis sit impeccabilis. Secundo, bene posse etiam eam non esse sanctam, vt si solum sit perfectione æquiualens complexo ex habitu fidei, aut scientiā infusā, & substantiā nunc existente. Quo circa nec titulo sanctitatis debet esse impeccabilis. Sed estò nequeat non esse sancta naturā suā, adhuc potest esse peccabilis, tum peccato veniali, quod sanctitati non opponitur; tum etiam mortali excludente sanctitatem ipsi connaturalem, vti calor excludit frigus connaturale aquæ. Ad secundam probationem dico, primo quidem non repugnare, quod actus supernaturalis sit malus moraliter, atque ita substantiam supernaturalem bene posse esse peccabilem per actus supernaturales: sed estò nequeat peccare per illos. Dico secundo, saltem per puram omissionem posse esse peccabilem. Adde, fortasse substantiam supernaturalem

benè posse aliquos actus ordinis naturalis habere, per quos citra controuersiam poterit peccabilis esse.

Secundo ad argumentum respondeo, negando antecedens; nimirum repugnare substantiam, suapte naturā impeccabilem. Ad eius autem probationem ab auctoritate desumptam Scripturæ, Patrum, & Theologorum dico. et si ea maxime urgeat, probabilem tamen explicationem, euasioneque habere posse expositionibus, quas exhibuimus n. 243. Nimirum, vt solus Deus præ creaturis impeccabilis asseratur naturā suā; aut factā comparatione cum solis creaturis existentibus, & possibilibus de potentiā ordinariā; aut cum creaturis vt discretis ab omni ordine sanctitatis, & gratiæ; aut quia Deus à se ipso habet esse impeccabilem, creaturam verò id à se habere nequit, sed solum beneficio Dei eam ex nihilo creantis. De quo vide plura in Ripaldā supra sec. 11. Ad probationem autem primam eiuſdem antecedentis à ratione desumptam dico, substantiam impeccabilem naturā suā non eo ipso fore primam regulam honestè operandi, sed tantum necessariò conformem primæ regulæ; qualis solus est Deus, vtpote, qui solus sibi ipsi, & à se est regula totius honestatis. Ad secundam dico, possibilem esse creaturam impotem consentire in obiectum turpe, quidquid sit de viuacitate propositionis eius; vti de facto Christus Dominus, & quiuis Beatus impos est; quacunque demum viuacitate concipiat illud. Non enim est, cur repugnet substantia per naturam habens determinationem ad honestum, quam Christus, & quicunque Beatus habet per gratiam. De qua profectò substantiā perinde, ac de Christo, & Beato philosophandum est, quod attinet ad componendum cum eius impeccabilitate potentiam honestè operandi, etiam opus præceptum. Nisi, quod dicitur substantiæ naturaliter esset debita, aut etiam; si placet, identificata necessitas non peccandi, determinatioque ad honestum, quam Christi, atque Beati humanitas à superueniente gratiā, prorsusque indebita sortitur. Ad tertiam probationem dico, nihil obesse, quominus aliqua voluntas possibilis naturā nequeat amare bonum delectabile, quod honestum etiam non sit: quando quidem id habet de facto voluntas cuiusvis Beati; tamen non naturā, sed gratiā. Ad quartam dico, quod Deus de facto non creauerit substantiam naturā impeccabilem, argumento non esse, eam repugnare; quia Deus non produxit de facto omnes species rerum possibiles. Tamen omnes aliqua ratione fortasse reduci possint ad gradus, seu genera rerum, quas de facto produxit. Quo potio substantia possibilis impeccabilis sub genere, & gradu entis supernaturalis potest constitui. Ad quintam dico, ex mutationibus physicis, quibus creatura rationalis subiecta est, neququam inferri mutationem moralem ab honesto in turpe, vel è contra; vti non inferitur in Christo Domino. Ad sextam dico, non implicare creaturam, quæ errare non possit; tamen cuncta comprehendere nequeat, aut etiam aliter cognoscere; quia aliud est errare, aliud non cognoscere, vt constat. Sed estò, sit omnis creatura obnoxia errori, inde non fit, debere esse obnoxiam peccato: quia ex errore bonā fide concepto bene potest operatio euadere honesta. Ex quo etiam patet ad septimam, peccatum non fore in eo, quod creatura possibilis, de qua tractamus, præferret bonum apparens verò, putans bonā fide esse verum,

249

rum, casu etiam, quod talis creatura posset de-
cipi circa bonum. Quod tamen non est necesse,
vt diximus. Ad octauam denique dico, etsi crea-
tura praedicta quodlibet bonum creaturam posset
deserere, (quod etiam non est necessarium), inde
non sequi, posse illam peccare: quia deserere bo-
num honestum non semper est malum, sed tan-
tum, quando obligatio adest illud non deserendi.
Praesertim, quia potest quodlibet bonum de-
feri ob amplectendum aliud maius. Et quidem
hoc argumentum, sicut & pleraque ex praedictis
in Christo Domino, & Beatis potentibus honeste
operari citra omnem libertatem peccandi, instan-
tiam patiuntur apertam. Ad rem namque parum
interest, habere id per gratiam adiunctam, an
per naturam.

250 Ex quibus apparet, non sine probabilitate
posse defendi possibilem substantiam rationalem
impeccabilem per naturam, & ad honestum de-
terminatam, qualis de facto humanitas Christi,
& quous alia beata per gratiam est. Neque inde
sequitur, possibilem quoque esse substantiam rati-
onalem naturam suam determinatam ad amandum
turpe, aut ad non amandum honestum: quia
determinatio ad primum constare non potest, nisi
sit turpitudine ipsa motuum amandi, quod repu-
gnat. Determinatio vero ad secundum contra
conceptum rationalitatis esse videtur: quia ne-
quit esse rationalis natura, cui amor rationalis,
qualis solum est amor honesti, impossibilis est.
De quo plura Ripal, sec. 10.

251 Tertium argumentum contra nostram pro-
positionem est, Repugnat substantia propria, &
principali virtute continens gratiam iustifican-
tem. Ergo repugnat substantia supernaturalis.
Consequentia videtur bona. Quia substantiae su-
pernaturali deberetur tanquam proprietates gratia
iustificans, in eodemque ordine esset cum illa;
imo esset iustitia, & sanctitas substantialis. Ergo
propria, & principali virtute contineret gratiam
ipsam iustificantem. Antecedens autem probatur.
Primò auctoritate Scripturae, & Patrum
asserentium, solum Deum esse bonum. Quo in-
dicatur, Deum solum continere propria virtute
bonitatem, seu sanctitatem. Secundò probatur;
quia gratia iustificans creatione producitur; qua-
liter à creaturam produci nequit tanquam à causa
principali. Tertiò; quia gratia iustificans partici-
patio est diuinæ naturæ: atque ita solum naturam
diuinam causam sui principalem habere potest.
Quartò; quia nulla creatura potest iustificare
aliam. Posset autem, si propria virtute iustitiam
contineret: quia posset illam alij creaturæ com-
municare, atque ita ipsam iustificare.

252 Respondeo ad argumentum. Primò, ne-
gando consequentiam, quidquid sit modò de
antecedente. Quia non est necesse, vt substantia
supernaturalis suam naturam sanctam sit, vt ex supe-
rius dictis constat. Sed estò debeat esse sancta,
poterit vtique talis esse per sanctitatem substan-
tialem à se indistinctam, non per accidentalem
distinctam, & sibi debitam, contentamque pro-
pterea in sua effectiua, atque principali virtute.
Sed estò rursus esset dicta substantia sancta per
sanctitatem accidentalem debitam sibi, & con-
naturalem; adhuc non sequitur, talem sanctita-
tem in eius effectiua, atque principali virtute
contentam iri: quia bene potest esse substantia
debitum accidens non à substantia ipsa, sed ab
alio principio oriundum. Itaque ex supernatu-
ralitate substantia non bene arguitur in illa virtus

principalis effectrix gratia iustificantis. Sed de-
mus, argui bene. Quid inde?

253 Respondeo enim ad argumentum secundò
negando antecedens. Quia non est, cur repug-
net substantia propria, & principali virtute
continens gratiam iustificantem: neque proba-
tiones oppositæ talem repugnantiam persuadent.
Ad primam namque dico, testimonia, quibus
Deus solus bonus asseritur, dumtaxat intendere,
Deum solum habere à se bonitatem aliunde non
participatam, vt habent creaturæ, aut etiam om-
nium cogitabilem maximam. Ex hoc tamen
non efficitur, repugnare creaturæ, quod sit causa
connaturalis, ac principalis sanctitatis; quasi id
soli Deo sit reseruatam, Ad secundam nego,
gratiam iustificantem debere produci creatione.
Quod si deberet, adhuc secundum probabilem
sententiam posset à creaturam produci, etiam vt
causa principali. Ad tertiam nego etiam, sequi,
gratiam iustificantem à solo Deo produci posse,
vt ab agente principali ex eo, quod est partici-
patio diuinæ naturæ. Cum enim talis sit solum
per imitationem quamdam, & analogiam, non
est, cur eo titulo in virtute causæ creatæ contineri
non possit. Ad quartam denique dico, non posse
quidem vnā creaturam iustificare aliam per
modum satisfactionis, & meriti; qua ratione
Christus iustificat. Non video tamen, cur nequeat
in eā producere formam iustificantem; atque
eo sensu quodammodo iustificare posse. Sed
estò neque possit hoc; adhuc non sequitur,
non posse producere in se gratiam iustificantem.
Quia possibilis est causa non potens producere
in subiecto extraneo id, quod in se producit.
Vide cuncta hæc latius proposita à Ripal, sec. 13.
& 14.

254 Quartum argumentum. Supernaturale
idem est, quod supra naturam. Ergo repugnat
substantia, quæ supernaturalis sit. Probatur con-
sequentia. Quia omnis substantia ex suo conce-
ptu natura est. Repugnat autem, naturam esse
supra naturam. Confirmatur. Quia natura, su-
pra quam ponitur ens supernaturale, omnem
substantiam existentem, & possibilem compren-
dit, non vnā, aut alteram: alioquin pleraque
accidentia naturalia supernaturalia dici deberent:
quia pleraque supra vnā, aut alteram substan-
tiam, siue naturam sunt. Sed nulla est possibilis
substantia, quæ sit supra omnem substantiam.
Ergo nulla est possibilis substantia, quæ superna-
turalis sit. Hoc argumentum de vocibus solum
contendit, non de re ipsa.

255 Respondeo, etsi omnis substantia sit natu-
ra, sed non eā acceptione, quæ hic naturam
vsurpamus, pro collectione scilicet substantiarum
existentium, & possibilem æqualis, aut inferioris
essentiæ, iuxta doctrinam stabilitam q. 2. Vn-
de, esse substantiam supernaturalem, & esse
supra huiusmodi collectionem, seu extra illam, in
idem recidit. Ex quo non fit, esse naturam su-
pra naturam, sumptam in eodem sensu naturam.
Quod solum repugnat. Hinc ad confirmationem
patet, naturam, supra quam ponitur ens super-
naturale, non omnem substantiam possibilem
comprehendere. Quo locus superest, vt sit pos-
sibilis substantia transcendens vniuersam natu-
ram. Et quidem, quidquid sit de vsurpationi-
bus naturæ, in quibus solum de voce potest esse
contentio. Quod modò de re asserimus est, esse
possibilem substantiam, cui aliqua dona ex his,
quæ supernaturalia nouimus, debita sint. Voca-
eam

eam supernaturalem, aut fecus. Quod parum ad
tem ipsam refert.

256

Quintum argumentum aliqua absurda
opponit, quæ ex substantiâ supernaturali sequi,
præterdit, Primum est, gratiam iustificantem
non esse gratiam. Quia esset tali substantiæ debi-
bita. Debitum autem contra rationem gratiæ est.
Secundum, esse creaturam rationalem, erga quam
Deus non posset liberalitatem exercere, utpote
cui debita essent dona, quæ liberalitatis materia
futura erant. Tertium, habitus infusus esse prin-
cipia vitalia contra sententiam omnium, utpote
dictæ substantiæ connaturaliter, & ab intrinseco
conuenientes. Quartum, esse possibilem substan-
tiam valentem natiuâ virtute patrare miracula,
Tum substantiam naturâ suâ hypostaticè vnitam
Verbo, &c.

257

Respondeo ex substantiâ supernaturali,
quam nos adstruimus, nullum absurdum sequi.
Ad primum autem, quod opponitur, dico, gra-
tiam iustificantem bisariam posse appellari gra-
tiam. Primum; quia gratum facit subiectum. Se-
cundum; quia gratis, & citra omne debitum illi
confertur. Et in primo quidem sensu semper
maneret gratia respectu substantiæ supernaturalis;
etsi in secundo gratia non esset. In quo nullum
est inconueniens. Adde tamen, & in secundo
esse posse, si substantiæ supernaturali non sit debi-
ta, ut est possibile, iuxta superius dicta. Ad se-
cundum dico, nullam esse substantiam supernatura-
lem, cui Deus non posset plura alia dona, præter
ipsi debita, largiri: in quibus proinde largiendis
suam liberalitatem posset exercere. Ad tertium,
dico, habitus infusus substantiæ supernaturali non
fore potentias vitales: quia ab extrinseco infun-
derentur, tamen debiti. Sed estò nascerentur à
potentiâ ipsâ: & potentiæ vitales eius venirent
appellandi. Quid inde? Doctores namque ha-
bitus solidi, qui de facto substantiis naturalibus
infunduntur, segregant à potentiis vitalibus. Ad
quartum denique dico, si miraculum solum sonet,
quod vitra naturæ debitum, atque adeò superna-
turaliter fit, non repugnare substantiam, quæ suâ
natiuâ virtute patraret miracula: sicut nec, cui
alij supernaturales effectus essent connaturales,
prout constat ex dictis. Si verò, miraculum acci-
pias pro effectu superante virtutem omnis causæ
creatæ, repugnat in terminis, dari creaturam na-
tiuâ suâ virtute patrantem miracula. Quid ergo
mirum, si talis creatura repugnet? Fateor etiam,
repugnare substantiam, cui vnio hypostatica, &
consequenter personalitas Verbi esset connatura-
lis. Nam substantiæ connaturalis proprietas qua-
dam substantiæ est. Repugnat autem, substan-
tiam creatam, & finitam habere proprietatem in-
creatam, & infinitam: qualis est substantia Ver-
bi. Hinc tamen non efficitur, repugnare etiam,
substantiam, cui alia dona supernaturalia inferioris
notæ sint debita.

258

Sextum argumentum. Substantia superna-
turalis esset Filius Dei naturalis. Sed hoc repu-
gnat puræ creaturæ. Ergo substantia supernatu-
ralis, quæ sit pura creatura, non est possibilis.
Minor est certa. Consequentia bona. Maior
probatur. Quia tali substantiæ naturalis esset for-
ma constituens filium, nempe gratia sanctificans;
atque adeò etiam ius naturale ad gloriæ heredi-
tatem haberet; quod ius à naturali solum filia-
tione promanar. Confirmatur. Quia talis sub-
stantia non sortiretur à dictâ formâ sanctificante,
& sibi debita filiationem adoptiuam. Quoniam

non ex debito; sed ex indulgentiâ tantummodò adop-
tio præstatur. ut ait Concilium Francofordiense
in sacrosyllabo col. 5. Ergo sortiretur filiationem
naturalem. Nulla enim alia inter has duas
media datur.

Respondeo, necessarium non esse, quòd sub-
stantiæ supernaturali sit debita gratia sanctificans,
ut sæpe notauimus. Quo tota argumentatio ruit.
Sed estò sit debita, atque connaturalis illi, adhuc
non erit talis substantia Filius Dei naturalis: quo
sensu Filius Dei naturalis dicitur esse Christus
Dominus. Quia non erit procedens à Deo à
principio coniuncto in similitudinem naturæ.
Sed neque erit filius Dei adoptiuus eo genere,
adoptionis merè gratiæ, & liberalis, quæ de-
facto datur, de qua solum loquitur Concilium
Francofordiense. Tamen sit altero genere adop-
tionis possibili; quia erit filius per affectum,
dumtaxat, debitum tamen aliquo modo suæ na-
turæ. Cui consequenter connaturalis erit ius ad
hereditatem gloriæ, non, quod à filiatione natu-
rali opposita adoptiæ nascatur; sed, quod à filia-
tione adoptiua, seu affectiua naturaliter conue-
niente proveniat. In quo nihil absurdi cernitur.
Patetque, quid habeat momenti argumentum, &
confirmatio eius. De quo plura Ripalda supra
sec. 18.

Propositio 4.

Probabile absolutè est, non repugnare
substantiam supernaturalem, cui visio bea-
tifica, aut alia supernaturalia dona connat-
uralia sint.

Hæc propositio ex tribus antecedentibus
sequitur manifestè; nec nouâ indiget probatione.
Ex eâ autem conspicuè apparet, quàm immetitò
quidam, etsi pauci, Theologi sententiam asseren-
tem possibilem substantiam dictam suggillaue-
rint, seueritque notis inuaserint.

Adhuc tamen contra possibilitatem substan-
tiæ supernaturalis obijci potest ex Arrigâ disp.
supra citatâ sec. 7. sub. 2. Nulla est repugnantia
in eo, quòd Deus habeat aliqua accidentia omni
substantiæ possibili creatæ supernaturalia. Quod
videtur tradere Augusti. lib. 9. de Genes. ad Liter.
cap. 17. & 18. Ex terminis enim videtur notum,
id ad diuinam perfectionem spectare, ut plura
possit beneficia creaturis præstare, quàm ipsæ
creaturæ exigere queant. Item ut possit Deus
efficere plura ut Auctor supernaturalis, quàm ut
Auctor naturæ. Semel autem posito, quòd sint
possibilia accidentia nulli substantiæ possibili
connaturalia, talia vtrique dicenda sunt esse visio
beatifica, gratia iustificans, & alia, quæ ex fide
supernaturalia nouimus, tum ob eximiam eorum
prestantiam, tum ob auctoritatem Patrum, &
Theologorum id supponentium, aut affirmantium.
Vnde tandem concluditur, possibilem non esse
substantiam, cui eiusmodi supernaturalia acciden-
tia connaturalia sint.

Respondeo primò, repugnare accidentia,
quæ omni substantiæ possibili sint supernaturalia.
Quia, cum accidens, utpote entis ens, non tam
propter se sit, quàm propter substantiam, con-
sentaneum est rerum naturis, ut quodnis accidens
possibile alicui substantiæ possibili proportiona-
tum, atque connaturale sit. Oportet enim, ut
qua proportione substantiæ intra suum genus se
exce-

excedant in perfectione, eadem & accidentia se excedant intra suum. Atque ita nullum sit accidens in serie proportionali accidentium, quod non se habeat ad alia accidentia, sicut se habet aliqua substantia ad alias substantias in serie proportionali substantiarum: idque siue ista series à latere ascendente sint infinita, siue finita: de quo nos egimus supra disp. 13. q. 9. Cùmque accidens tunc citra dubium ita sit proportionatum substantiæ, vt ei esse possit connaturale, & debitum (si aliunde adfit titulus) consentaneè ad dicta supra q. 2. hypoth. 4. quando ita se habet quoad quantitatem perfectionis ad alia accidentia, sicut substantia ad alias substantias: conficitur, nullum esse accidens in serie accidentium, cui non respondeat in serie substantiarum substantia, cui sit illud quoad perfectionem proportionatum, atque adeò (titulo insuper interueniente) connaturale, & debitum. Hinc autem non sequitur, manere Deum impotem ad præstanda suis creaturis plura beneficia, quam eis sint debita; aut ad faciendum plura vt Auctor supernaturalis, quam vt Auctor naturæ. Quandoquidem semper ipsi integrum erit, conferre cuius substantiæ possibili supremam inferiori (si ab eo creetur) accidentia supremam proportionata, ipsique proinde inferiori improporcionata per excessum, atque adeò supernaturalia. Supremam autem substantiæ (si datur iuxta dicta à nobis q. illa 9. citata disp. 13.) multa accidentia conferre poterit indebita ipsi defectu tituli, et si alias essent illi proportionata; & multo plura ipsi improporcionata per defectum, vt pote proportionata substantijs alijs ipsa inferioribus. Id quod insuper cum quavis substantiâ non supremâ, & alias inferiores habente præstare poterit. Ex quo patet, Deum semper, & in omni euentu competentem esse ad faciendum multo plura, quam facere potest vt Auctor naturæ, varijs modis vitra naturæ debitum operando. Id quod significare voluit August. loco citato, tamen ille non adeò vniuersaliter, & de possibili, sed de naturâ tantum existente videatur ibi loqui.

263 Secundo ad argumentum factum respondeo, dato, quod essent possibilis accidentia nulli substantiæ possibili connaturalia, talia non esse censenda ea omnia, quæ ex fide nouimus supernaturalia de facto: quandoquidem de illis eisdem, aut de eorum aliquibus probant connaturalia esse alicui substantiæ possibili, quæcunque producta sunt à nobis in præsentis quæstione: ad præstantiamque, quam in illis prædicant Patres, & omnes agnoscimus, fat est, quod ipsa improporcionata sicut per excessum, atque adeò indebita omnibus substantijs existentibus, atque etiam omnibus possibilibus æqualis cum illis, aut inferioris perfectionis.

264 Iam verò, si sit possibilis substantia, cui accidentia supernaturalia, quæ ex fide nouimus, connaturalia sint, ea vtique perinde respectu eorum, aut principalis, aut instrumentalis causa asserenda erit, ac cæteræ quæque substantiæ respectu suorum accidentium connaturalium aut principales, aut instrumentales causæ asseruntur, vt satis ex se est notum. Quænam autem causæ, & respectu quorum effectum principales, & quænam instrumentales dicendæ sint, dubitationem importat potius de nomine, quam de re; cuius decisio non est huius loci. Quo circa specialem quæstionem in eâ fundatam, quam hic adiungunt aliqui Recentiores, vt Amic. Recupit. supra, & alij, de possibilitate substantiæ, cui saltem vt connaturali

instrumento visio beatifica, aut etiam alia supernaturalia accidentia, quæ ex fide nouimus, connaturalia sint, libenter prætermitto, vt pote, quæ suppositis dictis in hac, quam discussimus, partem, aut nihil confert ad rem.

DISPUTATIO XIX.

De principijs visionis intuitiue Dei.

P Principia visionis intuitiue Dei dicimus in præsentis, quæcunque ad illam causandam quoquo modo concurrant, siue actiue, siue passiue, siue vt causæ, siue vt condiciones causandi.

QVAESTIO I.

Qua ratione intellectus creatus ad visionem intuitiuam Dei causandam concurrat.

Certum est apud omnes, visionem intuitiuam Dei, de qua agimus, in intellectu creato recipi, atque adeò hunc ad illam passiue concurrere aliquo modo. Est tamen controuersum primo, an etiam concurrat actiue, siue effectiue. Negant imprimis, qui ad nullam intellectionem etiam naturalem, censent, intellectum creatum concurrere effectiue. Quos citauimus, & reieciimus in Pharo Scient. disp. 1. q. 1. Deinde speciatim agentes de visione beatifica negant Scot. in 3. dist. 14. q. 1. art. 2. & in 4. dist. 49. q. 11. Ocham. in 1. dist. 1. q. 2. & in 4. q. 12. art. 3. ad 2. Conseruiuntque Duran. in 3. dist. 14. q. 1. n. 9. & in 4. dist. 46. q. 2. & Ricard. in 3. dist. 13. art. 2. q. 3. & in 4. dist. 49. art. 3. q. 5. Inclinarque Palud. in 4. dist. 44. q. 7. n. 59. & clariùs dist. 49. q. 1. n. 13. & alij censentes, visionem beatificam à solo Deo fieri, infundique intellectui Beatorum. Communis tamen reliquorum Theologorum sententia est, intellectum etiam Beatorum ad illam effectiue concurrere. Ita Molin. 1. p. q. 12. disp. 1. Soar. tract. 1. lib. 2. cap. 10. Vazq. disp. 43. Becan. tract. 1. cap. 9. q. 4. Trigos. q. 7. art. 1. dub. 4. & 5. Arrub. disp. 19. cap. 1. & 5. Fasol. q. 12. art. 5. dubit. 6. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 2. sec. 4. & disp. 5. sec. 3. & 5. Franc. Amic. 1. p. disp. 9. sec. 10. Recupit. lib. 6. q. 6. Auerl. q. 12. sec. 13. Arriag. disp. 7. sect. 2. & disp. 8. sec. 1. cum multis alijs ab eis relatis.

Inter quos rursus est controuersia, eaque potius de nomine, quam de re, an intellectus creatus vt causa principalis, an verò vt causa instrumentalis concurrat ad visionem Dei. Concurrere vt causam principalem, tenent Bann. 1. p. q. 12. dub. 3. Zumel. q. 1. concl. 4. Becan. cap. 9. q. 4. & omnium latissime Salas 1. 2. tract. 2. disp. 5. sec. 5. à n. 75. cum Mol. Val. Vazq. Bellarm. Staplet. & alijs multis à se relatis. Concurrere verò vt causam instrumentalem, tenent Soar. 1. p. tract. 1. lib. 2. cap. 10. n. 14. & latius 3. p. tom. 1. disp. 3. 1. sec. 6. Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dubit. 7. Amic. supra, & Recupit. q. 7. cum alijs.

Tertiò est controuersia, eaque etiam de modo